

Hörnstenen

1/2018

Teologiska institutet i Finland

30år

Ledare: STI – 30 år

Jari Rankinen tf generalsekreterare
22.2.2018 (övers. Stig-Olof Fernström)

Teologiska institutet i Finland grundades för 30 år sedan. Då studerade jag teologi och hade klarat av ungefär hälften av examensfordringarna. Men redan från början av studierna fick jag hjälp av det som STI erbjöd. Redan före själva grundandet höll man föreläsningar i Bibelinstitutets lokaler på Norra Järnväggsgatan och dessa fortsatte när STI var grundat. Efter det ökade antalet föreläsningar, kurser och evenemang och verksamheten blev regelbunden.

Det var synnerligen viktigt, det som jag fick av STI. Skall dagens teologiestuderande kunna instämna efter några år? Det är oroande – och bra att det oroar – och vi som nu bär ansvar upplever frågan som en stor utmaning.

De som studerar teologi förbereder sig för synnerligen viktiga uppgifter. Många av dem blir herdar, församlingslärare, lärare i teologi och religion. I sådana uppgifter kan man ge – eller låta bli att ge – det som har en stor betydelse i detta livet och en avgörande betydelse efter detta liv. Kan vi i STI stöda studerandena och utrusta dem med det som de behöver i dessa uppgifter? Men lyckligtvis handlar det inte sist och slutligen om oss. Guds ord ger det som en teolog behöver. Det har vi i STI fördjupat oss i och gör det fortsättningsvis. Det har vi övat oss i att lära ut och gör det fortsättningsvis. Om vi i STI bara kunde inspirera och uppmuntra dem att tänka att uppgiften att berätta för andra den glada nyheten är fin och att den är eftersträfvärd och värd grundliga förberedelser.

STI är ett enastående forum. Dess tio medlemsorganisationer representerar nästan alla väckelserörelser i vår kyrka. STI arrangerar samlingar där lutherska kristna från olika håll sitter och funderar över aktuella frågor som minsann inte är enkla. De söker stöda varandra, söker vägar där man kunde vandra tillsammans och ibland tar man också gemensamt ställning. Det finns mycket som förenar. När STI grundades avfattades ett teologiskt dokument som utsäger mycket om vår tro och som alla STI:s medlemsorganisationer har undertecknat. Dokumentet finns att läsa på STI:s hemsida.

Måtte STI präglas i synnerhet av en sak – evangeliet, som befriar, ger frid, gör sinnet lätt och som frälser. Evangeliets kärna är att man inte behöver förtjäna, varken genom gärningar, genom att bli bättre eller genom att orka kämpa. Inte ens krävs det att jag märker att Gud har gjort mig bättre. Jesu kors finns där och det räcker. Det får man lita på. I skydd av korset får en svag syndare vara Guds egendom. För korsets skull har synderna blivit förlåtna och vi får evigt liv. Det förundrar vi oss över. Det tackar vi för och det får oss att fråga hur Gud som är så god önskar använda oss.

Vi vill tacka dem som för 30 år sedan grundade STI. Ni utförde någonting gott och viktigt. Vi tackar Gud för hans omsorg. Vi tror att hans välsignelser har funnits med i STI:s verksamhet. Tack också till dig som deltar i arbetet. Du behövs.

(Denna text är publicerad 15.9.1989, under Teologiska institutets i Finland andra verksamhetsår)

Kyrkan behöver präster med luthersk identitet och ”frimodighet i arbetet

Eero Junkkaala (övers. Jakob Dahlbacka)

Rubriken ovan är hämtad ur biskop Yrjö Sariolas text om prästutbildningen som publicerades i Teologisk Tidskrift 3/89. Han fick i sin tur sin rubrik från ett kapitel ur betänkandet Församlingen år 2000, i vilken diskuteras hur utbildningen för kyrkligt arbete kommer att se ut i framtiden. Sariola sällar sig till betänkandet när det kommer till att särskilt prioritera prästernas ”andliga utbildning”. Häre kunde man finna en lösning på den identitetskris som finns bland de kyrkligt anställda.

Utan tvekan har biskop Sariola rätt, och anledningen till hans bekymmer är aktuellt. I sin text nämner han också att prästbristen i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland kommer att öka i framtiden. Däremot säger han inget om att antalet studerande som söker till teologisk utbildning har sjunkit för varje år som gått.

Hur sannolikt är det att universitetet kommer att öka på den andliga delen av utbildningen för teologistuderandena? Det finns nog inte mycket som tyder på det. Däremot finns det dessvärre mycket som tyder på det motsatta. En del av undervisningen underminerar den mark på vilken kyrkans lära och bekännelse står.

Således borde kyrkan göra något. En del har den också gjort. I viss mån har man ökat på handledningen av sommarpraktiken, till en del har man förbättrat den ordinationsutbildning som föregår prästvigningen. I praktiken är denna inverkan ändå liten i jämförelse med enorma kunskapsinläring som skall äga rum under de fem-sex år – ibland längre än så – som det tar att studera vid ett universitetet.

Sariola tigger också om Teologiska institutets existens och dess möjligheter att påverka. Knappast finns det ännu i detta skede så mycket att rapportera om från den fronten, eller? Från institutets perspektiv sett finns det dock redan under dess andra verksamhetsår uppmuntrande tecken på arbetets betydelse, även om denna betydelse snarast kan mätas i studerandenas aktivitet och den feedback de gett.

Under det första verksamhetsåret var över 200 teologistuderande inskrivna och ungefär hälften av dem som inledde sina teologistudier år 1988 deltog i verksamheten. Under de första dagarna av höstterminen 1989 har många av de studerande som fungerar som tutorer (gruppledare) sett det som viktigt att omedelbart introducera de nya studerandena för Teologiska institutet. Många har prickat in institutets föreläsningar som en del av sitt eget studieprogram. Jag är övertygad om att Teologiska institutet under de kommande åren kommer att behövas allt mera. Det är många fina ungdomar som kommer för att studera vid teologiska fakulteten, men dessa studerande får dålig väggkost för sitt kommande arbete. Vi vill bygga upp vår kyrka genom att erbjuda ett sådant ”livets bröd”, som man inte bara river upp och analyserar, utan som man äter av och som ger näring.

Det lönade sig nog

Text: Jari Rankinen

Bild: Sley-Media bildarkiv

(övers. Tuomas Anttila)

Pastor och teologie doktor Reijo Arkkila är grand old man inom den evangeliska väckelserörelsen. Han var finska Evangeliföreningens (SLEY) verksamhetsledare då Teologiska institutet grundades. Vi diskuterade STI:s grundande tillsammans med Reijo på teologiska studiedagar i Grankulla.

- Inom väckelserörelser hade man redan en tid fört samtal om en alternativ teologutbildning. Särskilt de inom den femte väckelsen var aktiva i frågan. Intervjuer med professor Heikki Räisänen i tidningar och radio var sista puffen som fick i gång processen. I dessa ifrågasattes eller förnekades även kristendomens centrala lära, berättar Reijo.

Han räknar upp namn, som hade en avgörande betydelse i STI:s tillblivelse: Raimo Mäkelä, Eero och Timo Junkkaala, Pekka Jokiranta, Matti Väisänen, Anssi Simojoki och Sakari Korpinen.

- Ett namn är över alla andra – Simo Kiviranta. Han åtnjöt ett brett förtroende och kunde samla människor från olika bakgrund.

Reijo berättar att han själv var STI:s bänrförare inom SLEY trots att han enligt egen utsaga var ingen högljudd kritiker av universitetsteologin.

Ett gott dokument

Lärosamtal fördes före STI grundades och man tog reda på om det fanns en tillräckligt stor enighet och en gemensam teologisk grund för samarbetet. Man författade ett teologiskt samarbetsdokument där de grundläggande trossatserna avhandlades. Den danska teologen Jörgen Glenthøj hade med emfas uppmanat finländare att göra på detta sätt.

- Lärosamtalen var väl fem eller sex till antal. Alla inleddes med ett föredrag om temat med efterföljande diskussion som sedan sammanställdes i ett dokument av Simo Kiviranta med hjälp av Olavi Peltola. Jag anser att dokumentet blev förvånansvärt bra. Jag hade hoppats på att dopets väsen och gåva hade behandlats ännu grundligare och tydligare i dokumentet, beskriver Reijo. Dokumentet går att läsa på STI:s webbsida.

- Det är bra att också kyrkans ämbete nämns i dokumentet och att detta är förbehållet männen.

Reijo berättar att han var ut och joggade med Eero Junkkaala under hösten 1987 på Nordiska Inremissionsrådets möte i Danmark. Han sade då till Eero som sedermera valdes till STI:s generalsekretär att han var osäker över SLEY:s styrelsebeslut i fråga om samarbetsdokumentet och själva deltagandet i STI:s arbete. Styrelsen gjorde ett jakande beslut och SLEY kom med i STI, vilket gjorde Reijo både nöjd och glad.

Svebilii katekes

Under de senaste åren har de kyrkliga väckelserörelserna samarbetet i stor skala. För trettio år sedan fanns inte motsvarande samarbete. Reijo berättar att han fundera i fall de evangeliska och representanter för både bedjarrörelsen och den femte väckelsen kunde komma överens om rättfärdiggörelsen, bibelsynen och sakramentsteologin och i fall ett gemensamt STI är möjlig.

- Simo Kiviranta påpekade i flera sammanhang att Svebilii katekes föreningar finländska väckelserörelser. Den undervisade om luthersk tro i flera århundraden, en tro som föreningar väckelserörelser. Också förhållanden mellan väckelseledare var mycket betydelsefulla.

Via tidskriften Perusta och de teologiska studiedagarna hade man blivit bekant och ett förtroende hade vuxit fram, säger Reijo.

Lönade sig?

Jag frågar Reijo efter trettio år i fall det lönade sig att samarbeta och grunda STI.

- Det lönade sig absolut. Det är fint att STI finns och verkar än idag. Det har på ett avgörande sätt förstärkt relationerna

och gemenskapen mellan väckelserörelser. Jag har också förundrats över att STI:s verksamhet har ekonomiskt varit möjligt. Vår gode Gud har hjälpt även med ekonomin.

Reijo säger att teologiska alternativ behövs och berättar att han förundras över den teologiska fakultetens motvilja att ens godkänna några av studiehelheter som avlagts på STI.

- Kanske man godkänner dessa i framtiden, det skulle vara förnuftigt också rent ekonomiskt. Min andra förhoppning är att den bekännelseetrogna lutherska tron skulle synas tydligare i STI:s program jämfört med dagens läge.

Ljusglimt

Reijo berättar att han gick tillsammans med biskop Olavi Rimpiläinen från STI:s grundade möte mot Helsingfors tågstation. Biskopen var i svårt trångmål, likaså SLEY som Reijo lotsade. Båda var nedstämda och ljusglimtarna var svåra att få syn på. STI:s grundande var en stor ljusglimt för dem båda och mötet som de just hade deltagit i.

- Vi sade till varandra att vår gode Herre har ordnat åt oss ett sådant här glädjeämne.

Reijo anser att Guds ledning påverkade också valet av STI:s medarbetare. Enligt honom har STI blivit välsignad med olika, goda och situationsanpassade medarbetare.

Han vill lämna följande förslag till STI:s nuvarande medarbetare och styrelsen:

- Vi skulle behöva en mötesplats för den breda bekännelsefronten. Kunde STI samla och ordna ett dylikt möte?

Norges model

Text: Santeri Marjokorpi, TM

Bild: Sari Savela

(övers. Tomas Klemets)

Hur skall man handla om kyrkan godkänner samkönade äktenskap? I denna fråga är vi inte ensamma i våra resonemang eftersom frågan har diskuterats också i de andra nordiska folkkyrkorna och där har väckelserörelserna fattat egna beslut. Kanske man kan lära sig av dem.

Tidningen Perustas teologiska studiedagar hade som utländsk gäst norrmannen Øyvind Åsland som i sina föreläsningar berättade om situationen i Norge. Åsland har sedan år 2010 verkat som generalsekreterare i den norska missionsorganisationen Norsk Luthersk Misjonssamband (NLM).

Norges lutherska kyrkas kyrkomöte godkände samkönade äktenskap år 2017. Åsland berättar att då även gjordes officiella formulär i kyrkohandboken för samkönade äktenskap vilka därmed blev en del av den norska kyrkans liturgi. Samtidigt avlägsnar sig Norges kyrka enligt Åsland även i vidare mening bort från klassisk evangelisk och luthersk tro.

Enligt Åsland sade många norska väckelsekristna att när kyrkan börjar viga homosexuella till äktenskap kommer de att lämna kyrkan. När beslutet sedan kom var det förvånande hur få människor som i praktiken skrev ut sig. I Norge har diskussionen om utträde ur kyrkan gått i samma riktning som i Finland. En del säger att de är med i kyrkan ända tills de blir ut-

sparkade. En del har redan lämnat kyrkan. En tredje grupp säger att för dem är medlemskapet bara ett namn på pappret och för dem är det ingen skillnad eftersom de sköter sitt andliga liv i väckelserörelsens bönehus.

Egen sakramentsförvaltning

Åsland själv är inte längre medlem i den norska lutherska folkkyrkan. NLM har organiserat sig som ett trossamfund som inte är en egen kyrka eller en ny luthersk frikyrka i Norge men som ändå fungerar som ett kyrkosamfund eller församling. Åsland säger att de har insett att om folk skriver ut sig ur kyrkan så måste de kunna erbjuda ett alternativ åt dessa människor. Förvånansvärt få har ändå trätt ut. I NLM:s trossamfund finns bara ett par tusen medlemmar som har skrivit ut sig ur kyrkan, även efter alla beslut som kyrkan tagit. Större delen av deras 50 000 medlemmar hör fortfarande till kyrkan.

NLM har börjat med egen sakramentsförvaltning. De döper barnen själva och firar egna nattvardsgångar. Tidigare samlades de i sina bönehus på söndagarna efter folkkyrkans gudstjänst. Nu har läget i takt med utvecklingen i norska kyrkan gått i den riktningen att allt sker självständigt. NLM är som rörelse mycket lekmanadominerad och lågkyrklig men de kallar dem pastorer som förvaltar sakramenten. Deras lösning motsvarar i någon mån den som en gren av laestadianerna i Finland (Esikoislestadiolaiset r.y.) har valt.

Läroinrättningarna har liberaliserats

Enligt Åsland har avigsidan med deras lösning varit splittring och förlorad enhet. För att befrämja enheten har man grun-

dat Evangelical Lutheran Network vars uppgift är upprätthålla samarbete mellan olika väckelserörelser och organisationer inom och utom kyrkan. Inom dess ramar samlas man regelbundet för att diskutera teologi och strategi. Ett sådant samarbete behövs garanterat också i Finland bland de konservativa organisationerna. Det viktigaste enligt honom vore att säkerställa att god biblisk undervisning erbjuds överallt i Norge.

För STI:s del var det intressant att notera Åslands åsikt att nästan alla läroinrättningar som ger teologisk undervisning i Norge har liberaliserats. Också väckelserörelsernas egna läroinrättningar har liberaliserats eller kämpar med allvarliga ekonomiska problem. De grundades för att ge konservativ undervisning men där har anställts liberala lärare eftersom man stirrat sig blind på enbart akademiska meriter. Enligt Åsland finns inte en enda livskraftig institution kvar som skulle försvara klassisk teologi.

Någonstans går en gräns

Jag tror inte att NLM:s modell med självständig lekmanledd sakramentsförvaltning är en teologiskt hållbar lösning med tanke på situationen i Finland och jag vill inte uppmuntra till sådant. Det oaktat fick hela lutherdomen sin början av tanken att någonstans går en gräns för när kyrkans verksamhet inte längre kan godkännas eller anses biblisk. Vi kan inte godkänna vad som helst i enhetens namn, annars smular vi sönder hela den lutherska kyrkans existensberättigande. Å andra sidan betyder grundandet av nya kyrkor att kyrkans enhet raseras och att ett tilltagande sönderfall förorsakas. Den mellanliggande terrängen mellan dessa två problem är väldigt smal men må Gud leda oss i detta och förbarma sig över oss.

BILDER FRÅN STI:s 30-års fest

tagna av Tenho Rajala (övers. Sonja Rankinen)

Tuomas Lukkaroinen ledde festen

Arto Seppänen, , på väg till K
Matti Liljeqvist och Pirkko Y

Välkommen på fest

Studerande! Aila Imponen,
Jussi Seppälä ja Esa Yli-Vainio

Martti Pyykönen intervjuade S
fösta ordförande, emeritusbisko
Olavi Rimpiläinen

Karoliina Rauho är andra
årets teologiestuderande

Far och son, pastorerna
Tarvo och Severi Laakso

Generalsekreterarna Ville Auvinen, Henrik
Perret och Eero Junkkaala

Topias Tanskanen ställde frågor
och gav svaren

Jarkko Kuru och Ulla Taipale

KUNSKAP FÖR HUVUDET OCH NÄRING FÖR SJÄLEN

Ledarna för STI:s medlemsorganisationer publicerar i tur och ordning en anknytning i denna spalt.

ETT GOTT VAL

De fäder inom den Evangelisk-lutherska inremissionsstiftelsen, som i slutet av 1930-talet fick en ingivelse att grunda Finlands Bibelinstitut, gjorde ett gott val. Bibelinstitutet visade sig vara så behövt, att till en början rymdes inte alla med som ville. Det fanns en stor beställning på verksamheten.

För det andra så gjorde de ett gott val, eftersom Guds vilja är att alla kristna skulle känna Hans heliga vilja. På detta sätt undervisar bibeln oss:

”Hela skriften är utandad av Gud och nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse och till fostran i rättfärdighet, för att gudsmänniskan skall bli fullt färdig, väl rustad för varje god gärning.” (2 Tim.3: 16-17)

Till fullkomligheten torde vi ännu ha en rätt lång väg, men genom att lyssna till Guds tal med ett öppet sinne, förs vi i en rätt riktning. Att känna Guds ord kan vi inte lämna endast åt prästerna och församlingens aktiva medlemmar. Det är alla kristnas förmån. Detta var också reformatorn Martin Luthers erfarenhet när han skriver:

”Ändå kan ingen annan bok, lärdom eller ord trösta oss i nöd, i rädsla, i fattigdom, i döden, mitt ibland djävlar och i helvetet, som denna bok, vilken lär oss Guds ord och där Gud själv talar med oss som en människa med sina vänner.”

Världen har förändrats sedan den tiden då Bibelinstitutet grundades. Bibeln har under dessa 79 år blivit mycket mindre trendig, om den nu någonsin varit så värst trendig. Ändå har det inte blivit mindre nödvändigt att lära sig bibeln under dessa årtionden, istället tvärtom. Man känner bibeln allt sämre. Mera är tidigare vill man tolka den, men mera sällan är man intresserad av att läsa den.

Också STI:s avsikt är att man skulle höra, läsa och lära sig Guds ord bättre i vårt land. STI:s viktigaste uppgift under sina 30 år har varit att styrka dem som håller på att bli färdiga att lära ut Guds ord. Hundratals teologistuderanden har under dessa år vandrat genom STI på sin väg mot sin utbildning. De jobbar idag i många församlingar, organisationer och universitet. Självt hör jag också till de tidigare STI-aktivitas stora skara, och jag önskar välsignelse över STI under de följande 30 åren.

Lauri Vartiainen (övers. Stig-Erik Enkvist)
verksamhetsledare för Stiftelsen för Finlands Bibelinstitut

Tack för Teologiska Institutet i Finlands 30-årsjubileum

Lördagen den 3.2 firades TiiFs 30-årsjubileum. Ett varmt tack till er alla som förberedde och förverkligade jubileet och till er som var med eller meddelade att ni var med i anden. En stor skara mötte upp i Lutherkyrkan.

Om du ännu vill gratulera födelsedagsbarnet kan du göra det genom att ge en frivillig gåva till vårt konto i Nordea FI66 1555 3000 1169 14 eller i Danske Bank FI74 8000 1100 5642 45. Du kan använda ditt vanliga referensnummer eller skriva som meddelande TIF 30 år. Tack för din gåva.

(Översättning: Ulf Emeleus)

Adressen: Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550

E-post: sti@sti.fi
förnamn.efternamn@sti.fi

Hemsida www.sti.fi

Bank
Danske Bank
FI74 8000 1100 5642 45, BIC: DABAFIHH
Nordea
FI66 1555 3000 1169 14, NDEAFIHH

Anställda
generalsekr. Jari Rankinen (045 359 7772)
forskare Timo Eskola (hem 019 722 702)
sekreterare Kirsi Kuru

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.

Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och läsesal.

Öppet under perioderna kl. 9–19

Tryckeri Kirjapaino Hermes Oy

Styrelsens ordförande
verksamhetsledare Lauri Vartiainen

Medlemsorganisationer
Missionsföreningen Säningsmannen, Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys (Bedjarrörelsen i Västra Finland), Finlands ev.luth. Student- och Skolungdomsmission, Radiomissionsorganisationen Budbärarn, Finlands ev.luth. Folkmission, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Finska Bibel-institutet, Sv. Luth. Evangeliföreningen i Finland, Laestadiernas Fridsföreningars Förbund

Finansieras av frivilliga bidrag. Medlemsavgift för understödande medlemmar: 40 €/år (studerande 10 €, kollektiv 100 €). Bokgåvor, understöd och testamenten mottas med tacksamhet.

Insamlingstillstånd i Finland
RA/2017/186, 21.2.2017–31.12.2018

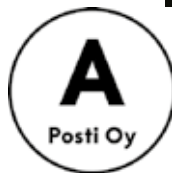
Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*. Informationsbladet *Hörnstenen* (*Kulmakivi*) sänds till understödande medlemmar.

ISSN 2243-075X (Print), ISSN 2243-0768 (Online)

TEOLOGISKA
INSTITUTET I FINLAND
Kajsaniemigatan 13 A
00100 HELSINGFORS

. D022

Posti Oy

Posti Green

*Tacka honom, lova hans namn, För Herren är god.
Ewig är hans nåd,
från släkte till släkte
varar hans trofasthet.*

Psaltaren 100:4-5

Festdeltagare vid Lutherkyrkan (Framsida: Kirsi Kuru)
Servering vid STI:s 30-års jubileum (Baksida: Tenho Rajala)